

การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ
ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยวนาราม จังหวัดเลย
The Development of a Learning Activity Package on the Analysis of Key
Issues in Thai History Using Problem-Based Learning (PBL) for Matthayom
Suksa 4 Students at Wat Sriwichai Wanaram School, Loei Province

พระดิเรก กิตตินาโค (เฮงสว่าง)¹,
วิทยา ทองดี² และ สมควร นามสีฐาน³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
Phra Direk Kittinago (Hengsawang)¹
Vitthaya Thongdee² and Somkhuam Namseethan³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2,3}
Corresponding Author, Email: deardoodear@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ
ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) 2) ศึกษาประสิทธิภาพ
ของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ
4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ
ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรี
วิชัยวนาราม จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research)
กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยวนาราม จังหวัดเลย ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2567 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) ชุดกิจกรรม
การจัดการเรียนรู้ 4) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

* ได้รับบทความ: 4 มีนาคม 2569; แก้ไขบทความ: 2 มิถุนายน 2569; ตอรับตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2569

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.14)
- 2) ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 87.54/88.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้
- 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 16.19 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.43 คะแนน
- 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.85)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้; การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; ประวัติศาสตร์ไทย; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the current conditions of learning management in analyzing key issues in Thai History through Problem-Based Learning (PBL); 2) examine the efficiency of the developed learning activity package; 3) compare students' learning achievement before and after learning; and 4) study students' satisfaction toward the learning activity package on analyzing key issues in Thai History through Problem-Based Learning (PBL) for Matthayomsuksa 4 students at Wat Sriwichaiwanaram School, Loei Province. This study employed a mixed-methods research design. The target group consisted of 21 Matthayomsuksa 4 students enrolled in the second semester of the 2024 academic year, selected through purposive sampling, and 8 key informants. The research instruments included: 1) a questionnaire on learning management conditions, 2) an interview form, 3) a learning activity package, 4) lesson plans based on Problem-Based Learning, 5) a learning achievement test, and 6) a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test.

The findings revealed that:

1) the overall condition of learning management in analyzing key issues in Thai History through Problem-Based Learning was at a high level ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.14)

2) the developed learning activity package achieved an efficiency of 87.54/88.10, which exceeded the established criterion of 80/80

3) students' post-test learning achievement scores were significantly higher than their pre-test scores at the .01 level of statistical significance, with mean scores increasing from 16.19 to 26.43

4) students' overall satisfaction with the learning activity package was at a high level ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.85).

Keywords: Learning Activity Package; Problem-Based Learning (PBL); Thai History; Learning Achievement

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจความเป็นมาของสังคม วัฒนธรรม และอารยธรรมของมนุษยชาติ ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีต กับสภาพการณ์ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีเหตุผล การเรียนรู้ประวัติศาสตร์มิได้มุ่งเพียงการจดจำ เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตีความ การใช้หลักฐาน และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ในสังคมประชาธิปไตย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระประวัติศาสตร์ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของ สังคมไทย เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม และสามารถนำบทเรียนจากอดีตมาประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาการเน้น การถ่ายทอดเนื้อหาและการท่องจำเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

และเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ผู้เรียนจำนวนมากจึงมองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหา มาก เข้าใจยาก และขาดความน่าสนใจ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาทักษะการคิด ขั้นสูง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิด อย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยอยู่ในระดับที่ควร ได้รับการพัฒนา ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ การเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการอธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคม ส่งผลให้การเรียนรู้อย่างไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชา ประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อใช้เป็นนวัตกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสืบค้นข้อมูล การอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ตลอดจนเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียน รู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และมีคุณลักษณะ ของพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย

ของชั้นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนที่ได้รับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิผลของการนำชุดกิจกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
4. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
6. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือทุกฉบับได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.60–1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง
2. พัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
3. ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 21 คน
4. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
6. เก็บคะแนนระหว่างเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพกระบวนการ (E1)
7. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) เพื่อหาประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลในลักษณะการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. ค่าความถี่ (Frequency) 2. ค่าร้อยละ (Percentage) 3. ค่าเฉลี่ย (Mean) 4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 5. ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 6. การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent Samples t-test) 7. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยวนาราม จังหวัดเลย” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้านการแก้ปัญหา และด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	3.82	1.08	มาก
การมีส่วนร่วมของผู้เรียน	3.74	1.12	มาก
การแก้ปัญหา	3.66	1.15	มาก
การประยุกต์ใช้ความรู้	3.51	1.21	มาก
รวม	3.68	1.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.14)

2. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.54/88.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E1)	87.54	87.54
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2)	88.10	88.10
เกณฑ์มาตรฐาน	80.00	80.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) เท่ากับ 87.54 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 88.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	21	16.19	2.37	
หลังเรียน	21	26.43	1.95	18.74**

$p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 16.19 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 26.43 คะแนน โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	0.79	มาก
ด้านการทำงานร่วมกัน	4.21	0.82	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.14	0.88	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.08	0.91	มาก
รวม	4.17	0.85	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.85)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม จังหวัดเลย” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการวิจัยพบว่า ศาภาพการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น โดยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การอภิปราย และการเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับบริบททางสังคมในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนยังต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาและฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2563) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ มากกว่าการจดจำข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว

2. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.54/88.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทย และร่วมกันค้นหาคำตอบผ่านการสืบค้นข้อมูล การอภิปราย และการสรุปองค์ความรู้

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Barrows and Tamblyn (1980) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hmelo-Silver (2004) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการ PBL เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ ที่ท้าทายความคิด ได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์กับสถานการณ์ จริงได้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1956) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดระดับ สูงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ การวิเคราะห์ และการประเมินค่าได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Savery (2006) ที่พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Good (1973) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกเชิงบวกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Duch, Groh, and Allen (2001) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง

โดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย เนื่องจากช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันของผู้เรียน อันเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในรายวิชาประวัติศาสตร์และรายวิชาอื่น ๆ เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง

1.4 ครูผู้สอนควรออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์และชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้และส่งเสริมการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์กับสถานการณ์ร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น หรือในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ความเป็นพลเมือง และสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน

2.3 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case-Based Learning) เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย

2.4 ควรมีการวิจัยติดตามผลระยะยาวเกี่ยวกับการคงอยู่ของความรู้และการนำทักษะการคิดวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 PHA Model (Problem-Based Historical Analysis Model)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบ PHA Model (Problem-Based Historical Analysis Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

กระบวนการเรียนรู้เริ่มจาก P : Problem Identification (การกำหนดและวิเคราะห์ปัญหาทางประวัติศาสตร์) โดยครูนำเสนอประเด็นหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัย ตั้งคำถาม และกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา จากนั้นเข้าสู่ H : Historical Investigation (การสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์) ซึ่งผู้เรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย วิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล สาเหตุ ผลกระทบ และความเชื่อมโยงของเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนต่อมาคือ A : Analytical Knowledge Construction (การสังเคราะห์องค์ความรู้เชิงวิเคราะห์) ผู้เรียนนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างข้อสรุปที่สามารถอธิบายประเด็นปัญหาทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งนำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย

กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (Learning Achievement) (2) การคิดเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Thinking) (3) การคิดวิเคราะห์ (Critical Analysis) (4) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และ (5) ความเข้าใจบริบททางสังคม (Social Understanding) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับชีวิตจริง และประยุกต์ใช้ทักษะการคิดในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2563). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กระทรวงศึกษาธิการ.

Barrows, H. S., & Tamblyn, R. M. (1980). Problem-Based Learning: An Approach to Medical Education. Springer.

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. David McKay.
- Duch, B. J., Groh, S. E., & Allen, D. E. (2001). *The Power of Problem-Based Learning*. Stylus Publishing.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235–266.
- Savery, J. R. (2006). Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 1(1), 9–20.